

Woord vooraf

Precies twee jaar geleden verscheen een boek ter gelegenheid van het vijftenzestig jarig bestaan van de IZB, de Hervormde Bond voor Inwendige Zending op gereformeerde grondslag. Dit jubileumboek kreeg de titel mee: *Uitgedaagd door de tijd*. Het boek kreeg veel aandacht in de pers, mede dankzij een symposium, dat aan de verschijning van dit boek gewijd werd. Hierdoor voelden de samenstellers zich gestimuleerd aan een vervolgboek te gaan werken: *Om de verstaanbaarheid*.

Wat voegt dit boek precies toe aan het vorige? In *Uitgedaagd door de tijd* werd in deel 1 een uitvoerige analyse gegeven van de postmoderne cultuur, terwijl in deel 2 vanuit de bijbel en de kerkgeschiedenis gegevens werden opgediept hoe om te gaan met algemeen religieuze verschijnselen, aangezien de postmoderne cultuur onder andere gekenmerkt wordt door een herleving van religieuze belangstelling. Pas in het derde deel ging het over de situatie van de kerk in deze cultuur, haar verleggheden en kansen. Algemeen bestond het gevoel, dat de thematiek van dit derde deel in een volgend boek nader uitgewerkt zou moeten worden.

De werkgroep, die met *Uitgedaagd door de tijd* was bezig geweest, ging opnieuw aan de slag. Verschillende scribenten werkten weer mee, enkele andere meelezers voegden zich bij de kring, terwijl ook een beroep gedaan werd op gastscribenten met een specifieke deskundigheid. Opnieuw werd er zorgvuldig op toegezien, dat niet een bundel losse opstellen zou ontstaan zonder onderlinge samenhang. Integendeel, bijna alle bijdragen werden enkele malen in de werkgroep doorgesproken, waarbij we elkaar scherpe vragen stelden en waarna de schrijvers opnieuw aan de slag gingen. Niet alleen streefden we op die manier naar kwaliteit, goede leesbaarheid en consistentie, maar ook ondergingen we samen opnieuw een leerproces. Ieder schrijft voor eigen rekening en er zijn onderlinge verschillen, maar de schrijvers delen in ieder geval de overtuiging met elkaar dat het niet zonder gezamenlijke bezinning kan. En dat zowel het onderlinge geloofsgesprek als het theologische gesprek zeer heilzaam is om te ontdekken, waar vandaag nieuwe wegen geweest of oude paden hervonden kunnen worden.

Om de verstaanbaarheid

De titel van deze publicatie sluit naadloos aan op de titel van het derde deel in het vorige boek. Die luidde: *Tolk en getuige vandaag*. Hoe kan de gemeente van Jezus Christus vandaag de bijbel zo verstaan, dat ze de boodschap op heilrijke wijze ter sprake kan brengen in de wereld van vandaag? Zonder bijbel geen gemeente. Maar hoe leest de gemeente deze bijbel en hoe kan ze samen met anderen, die de geloofsvoorstellingen van de gemeente niet delen, de gegeven Woorden verkennen? Is het in de postmoderne cultuur alleen maar moeilijker geworden de bijbel te verstaan of liggen er ook nieuwe kansen? Wat betekent bijvoorbeeld het feit dat de bijbel ons vooral is gegeven in de vorm van kleine verhalen? Over de bijbel als 'tegenover' gaat het in het eerste deel van het boek.

Het getuigend gesprek

De postmoderne cultuur heeft in ieder geval gevolgen voor de methoden van evangeliseren. Grote bijeenkomsten met sprekers van naam, die met overtuiging een groot verhaal neerzetten, zijn niet meer van deze tijd. Vandaag wordt veel meer waarde gehecht aan het persoonlijke gesprek in alle kwetsbaarheid. Om verstaanbaar te zijn moet je in ieder geval niet al te luid praten, maar vooral goed luisteren. Waar liggen de specifieke vragen van deze persoon en hoe zou voor hem het christelijk geloof van belang kunnen worden? Is hij vooral iemand die wil nadenken over het geloof en dus voor de rede bevredigende antwoorden zoekt op de levensvragen? Of is hij vooral iemand, die iets wil beleven in het geloof? Is zij iemand die in ieder geval geïnteresseerd is in een betere samenleving of is zij juist iemand die helemaal geen behoefte heeft ergens over na te denken en zeker niet over het geloof?

In het tweede deel van dit boek gaat het over de rede, de ervaring en de ethiek als mogelijke terreinen, waarop het christelijk geloof zijn aansprekende karakter zou kunnen bewijzen. Liggen hier kansen of valt dit allemaal erg tegen? En gaat het bij geloven uiteindelijk toch om een onherleidbaar aangesproken worden door de persoon van Jezus Christus, zoals bijvoorbeeld in de vorige eeuw al door Bonhoeffer werd gesteld? Tegelijk blijft het de roeping van christenen dat Jezus Christus in ons leven steeds opnieuw zichtbaar gemaakt wordt, ook voor mensen die met woorden niet meer te bereiken zijn. In het tweede deel van dit boek proberen wij elkaar op dit punt niet alleen theoretisch maar ook heel praktisch verder te helpen.

Geloven doe je in de kerk?

In *Uitgedaagd door de tijd* is gesteld, dat de oude gestalten van kerk zijn, die verweven waren met de christelijke cultuur van Nederland hun tijd hebben gehad. Maar wat betekent dit nu concreet? Kunnen we bijvoorbeeld beter ophouden met preken? Moeten we breken met de idealen van de Nederlandse Hervormde Kerk als Christusbelijdende kerk temidden van en voor het hele volk? Moeten we oude structuren achter ons laten en nieuwe gemeenten stichten? Wie het derde deel van dit boek leest, zal merken, dat uitvoerig op dit soort vragen wordt ingegaan en dat veeleer gepleit wordt voor een goed doordachte vernieuwing van de traditionele gestalten dan dat iets heel anders gezocht wordt. Nemen we dan toch de postmoderne cultuur minder serieus dan in het vorige boek gesuggereerd werd of zal juist deze cultuur ook baat hebben bij de nodige continuïteit zoals die in de traditie van de kerk gegeven is? Dat zijn spannende vragen, waarover ook in dit boek het laatste woord nog niet gezegd is. De samenstellers hopen echter van harte, dat de discussie door deze uitgave weer nieuwe impulsen zal krijgen. De schrijvers brengen hun eigen gereformeerde traditie voortdurend in gesprek met anderen, evangelische en oecumenische medechristenen, in de hoop op een gezamenlijk leerproces ten dienste van de voortgang van het evangelie in de postmoderne context.

Amersfoort, zomer 2002

P. J. Visser

W. Dekker